

Kommunledningskontoret
Björn Wallgren

Kommunstyrelsen

Införande av valfrihetssystem (LOV) för insatsen dagverksamhet för äldre

Ärendet

Socialnämnden har den 29 januari 2026 (§ 6) föreslagit kommunfullmäktige att inrätta valfrihetssystem (LOV) för insatsen dagverksamhet för äldre. Bakgrunden är att socialnämnden den 24 september 2025 (§ 73) beslutade att utöka antalet platser inom dagverksamhet för äldre med 45 platser per vecka (måndag–fredag) och gav socialförvaltningen i uppdrag att utreda lämplig driftsform för den nya verksamheten.

Av socialförvaltningens utredning framgår att behovet har ökat sedan 2019 och väntas fortsätta öka fram till 2040 till följd av en åldrande befolkning. Kommunen driver i dag två verksamheter i egen regi: Soltorpet och Oliven med sammanlagt 105 platser, vilket bedöms vara otillräckligt. Närliggande kommuner har köer och kan inte erbjuda platser. Bedömningen är att verksamheten bör etableras genom valfrihetssystem enligt LOV.

Införandet av valfrihetssystem enligt LOV bedöms stärka den enskildes valfrihet, främja kvalitet genom konkurrens samt komplettera den verksamhet som bedrivs i kommunens egen regi. Andra kommuner, såsom Täby, Stockholm och Uppsala, har liknande system.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att inrätta valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) för insatsen dagverksamhet för äldre med demensinriktning.

Kommunledningskontorets utredning

Kommunledningskontorets utredning utgår från socialnämndens utredning och relevanta styrdokument, däribland kommunens vision, mål- och styrmodell samt inriktning om hög valfrihet.

Utredningen visar på ett växande behov av dagverksamhet med demensinriktning fram till 2040, drivet av demografiska förändringar. Befintlig kapacitet (105 platser) är otillräcklig och närliggande kommuner kan inte erbjuda platser på kort sikt.

De tre undersökta driftsformerna är:

- Valfrihetssystem (LOV)
- Upphandling av driftentreprenad (LOU)

Kommunledningskontoret

Björn Wallgren

- Egen regi

Socialförvaltningen har valt bort egen regi för att främja valfrihet och mångfald av utförare. LOU-alternativet bedöms mindre fördelaktigt på grund av brist på lämpliga kommunala lokaler som uppfyller riktlinjerna för personcentrerad demensomsorg, exempelvis hemlik miljö, tillgänglighet och säker utemiljö.

En RFI (Request for Information) har genomförts för att undersöka marknadens intresse för att bedriva verksamheten. Den har indikerat intresse från privata aktörer. Flera andra kommuner (exempelvis Täby, Stockholm, Uppsala, Nacka och Malmö) har infört LOV inom dagverksamhet. Det kan dock inte säkerställas att leverantörer ansluter sig till systemet förrän en publik förfrågan har genomförts.

Kommunledningskontoret konstaterar att förslaget är väl underbyggt och i linje med kommunens strategiska inriktning om valfrihet, kvalitet och effektiv resursanvändning.

Kommunledningskontorets bedömning

Kommunledningskontoret delar socialnämndens bedömning att valfrihetssystem enligt LOV är den mest lämpliga driftsformen för den nya dagverksamheten med 45 platser per vecka.

Detta alternativ:

- Stärker den enskildes valfrihet, delaktighet och självbestämmande i enlighet med kommunens vision och strategiområden.
- Främjar konkurrensutsättning, vilket historiskt har bidragit till högre kvalitet och innovation inom äldreomsorgen.
- Kompletterar de befintliga verksamheterna i egen regi och skapar ett varierat utbud.
- Undviker kommunala investeringar i lokaler och anpassningar, vilket minskar risker och tidsåtgång.
- Överensstämmer med kommunens etablerade användning av LOV inom andra områden (exempelvis hemtjänst, vård- och omsorgsboenden, LSS-insatser).

Kommunledningskontoret ser inga strategiska hinder mot förslaget. Utföraren väljer oftast själv lokal för att matcha sin affärsmodell, och kommunen har tillsyn via avtal, LOV-krav eller liknande. Risken för otillräckligt leverantörsintresse bör hanteras genom noggranna krav i förfrågningsunderlaget samt aktiv marknadsföring. Förvaltningen bör även förbereda ett ickevalsalternativ (exempelvis en turordningslista eller egen regi som reserv).

Kommunledningskontoret
Björn Wallgren

Förvaltningen bör dessutom ställa krav på att utföraren bedriver sin verksamhet och har sina lokaler inom Danderyds kommun.

Konsekvenser för barn och unga

Ärendet avser dagverksamhet för äldre med demensinriktning och riktar sig inte till barn och unga. Införandet av valfrihetssystem bedöms därför inte ha några direkta eller indirekta konsekvenser för barn och unga i Danderyds kommun.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms vara ekonomiskt fördelaktigt på längre sikt. Konkurrensutsättning via LOV har generellt lett till effektivare resursanvändning i andra kommuner och inom Danderyds egna LOV-områden.

Genom LOV undviks kommunala kostnader för lokaler, anpassningar och drift i egen regi. Ersättningen till utförare blir enhetlig och fastställd i förfrågningsunderlaget, vilket ger förutsägbarhet.

Eventuella merkostnader för administration av LOV-systemet (uppföljning, avtalshantering) bedöms vara begränsade och hanterbara inom socialförvaltningens befintliga resurser, med hänsyn till erfarenheter från andra LOV-områden.

Carina Lundberg Udelepp
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Införande av valfrihetssystem (LOV) för insatsen dagverksamhet för äldre
2. Tjänsteutlåtande, Förslag på driftform för dagverksamheter med inriktning demens
3. Protokollsutdrag SN 2026-01-29 §6
4. Utredning av lämplig driftsform för dagverksamhet

Expedieras
Socialnämnden